

26.8.2016

Valtiovarainministeriö
Vero-osasto
PL 28
00233 Valtioneuvosto

Lausuntopyyntöne

luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi tulotietojärjestelmästä ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Valtiovarainministeriö on 11.7.2016 pyytänyt Suomen Kuntaliitolta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esityksestä tulotietojärjestelmästä ja eräiden muiden lakien muuttamisesta.

Kuntaliitto pitää erittäin hyvänä kehityksenä keskitetyn tulotietojärjestelmän perustamista. Kunnat ovat jo pitkään toivoneet ja edistäneet sitä, että kuntalaisten tulotiedot olisivat saatavissa mahdollisimman ajantasaisina yksinkertaisen käyttöliittymän kautta esimerkiksi etuuksia ja asiakasmaksuja määrätessä. Lisäksi tulotietojärjestelmä edesauttaa hallinnollisen taakan keventämistä myös tulojen ilmoittamisen osalta ja on osaltaan edistämässä harmaan talouden torjuntaa ja siten turvaamassa myös kuntasektorin verotuloja tulevaisuudessa.

Lakiesityksen tavoitteet ovat erittäin kannatettavia. Lakiluonnos on asiantuntevasti laadittu ja monet esityksen linjaukset ovat käsityksemme mukaan jo tässä vaiheessa erittäin hyvällä tasolla. Muutamien asiakokonaisuuksien osalta esitämme kuitenkin muutoksia ja huomioitamme esitykseen.

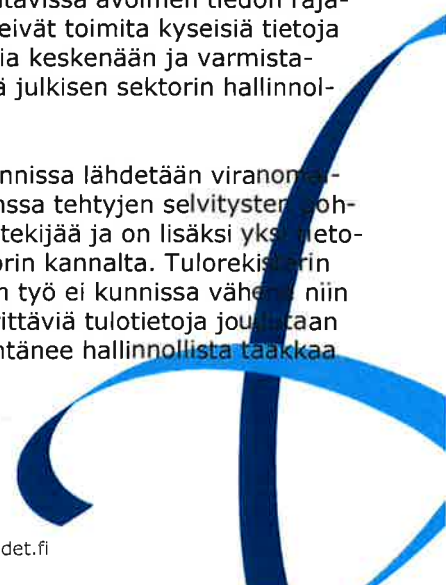
Hallinnollisen taakan keventäminen, eri uudistusten koordinointi sekä vaikutusarviointi

Tulotietojärjestelmä esitetään korvaavan vuosi-ilmoitustiedot. Tietojen yhtenä keskeisenä käyttäjänä mainitaan Tilastokeskus. Kunnat toimittavat huomattavat määrät tietoja Tilastokeskukselle vuosittain muun muassa kuntien talous- ja toimintatilastoa sekä palkkatilastoja varten. Tulotietojärjestelmä yhtenä tavoitteena on tarjota ajantasainen tietovarasto kansalaisten ansiotuloista eri viranomaisten käyttöön.

Hallinnollisen taakan keventämisen kannalta tarkoituksenmukaista olisi siten, että tulotietoja ilmoitettaisiin vain yhteen paikkaan ja vain yhden kerran eri käyttötarkoituksiin soveltuvalle mahdollisimman kattavalla sisällöllä. Tämä varmistettaisiin laajentamalla ilmoitettavaa tietosisältöä siten, että tietoja voitaisiin käyttää sellaisenaan esimerkiksi kattavaan tilastointiin (mm. ammattinimikkeiden mukaan otto) sekä muuttamalla osa nyt vapaaehtoisiksi linjatuista tiedoista pakollisiksi jolloin etuus- ja asiakasmaksuja määrätessä tiedot olisi mahdollisimman kattavasti saatavissa suoraan rekisteristä.

Valtiovarainministeriö koordinoi myös rakenteilla olevan järjestelmän, kuntatalouden tietopalvelun, kehittämistä. palvelun on tarkoitus tarjota kuntatalouden tilinpäätös-, käyttötalous- ja tunnuslukuja. Järjestelmän käyttöönoton jälkeen tiedot ovat saatavissa avoimen tiedon rajapinnasta ja tarkoituksena on, että käyttöönoton jälkeen kunnat eivät toimita kyseisiä tietoja erikseen esimerkiksi valtion laitoksille. Koordinoimalla uudistuksia keskenään ja varmistamalla, että tiedot kulkevat järjestelmien välillä voidaan keventää julkisen sektorin hallinnollista taakkaa.

Luonnoksen kohdassa 4 on esitelty esityksen vaikutuksia. Arvioinnissa lähdetään viranomaisille syntyvistä säästöistä ja yksityisen sektorin työnantajien kanssa tehtyjen selvitysten ohjalta tehdyistä arvioista. Kuntasektori työllistää yli 420.000 työntekijää ja on lisäksi yksi tietojen käyttäjistä. Vaikutuksia tulisi siten arvioida myös kuntasektorin kannalta. Tulorekisterin tietosisältöön tehdyt rajaukset johtavat siihen, että hallinnollinen työ ei kunnissa vähene niin merkittävästi kuin olisi mahdollista, koska asiakasmaksuja määrättäviä tulotietoja joudutaan jatkossakin kysymään myös suoraan asiakkailta. Uudistus vähentänee hallinnollista taakkaa.

kunnissa, kuten on tavoitteenakin, mutta aiheuttaa myös kustannuksia muun muassa järjestelmiin vaadittavien muutosten johdosta. Uudistuksen vaikutuksia tulisi siten arvioida myös kuntasektorin kannalta.

Tietojärjestelmät ja tiedonsiirto

Yksi keskeinen huoli, joka esityksen kohdalla nousi esille, liittyy tietojärjestelmiin ja tiedonsiirtoon. Esityksen perusteella vaikuttaa siltä, että esitetyt muutokset pakottavat kuntia päivittämään tietojärjestelmiään. Esimerkiksi pakollisena tietona vaadittavien poissaolotietojen osalta tiedot eivät kunnissa pääsääntöisesti ole samassa järjestelmässä muiden ilmoitettavien tietojen kanssa. Tämä vaatii muutoksia kuntien tietojärjestelmissä, joka aiheuttaa kustannuksia ottaen huomioon kunnissa käytössä olevien järjestelmien moninaisuudet ja osassa tapauksissa tehdyt räätälöidyt ratkaisut. Jo tällä hetkellä on käynnissä useita valtion taholta tulevia järjestelmäuudistushankkeita, jotka vaikuttavat kuntiin. Hankkeita ja niihin liittyviä muutoksia tulisi koordinoita keskenään ja niiden aiheuttamat kustannukset huomioida kuntien rahoituksessa

Tulorekisteriyksikön yhteistyöryhmän kokoonpano

Luonnoksen 16 §:ssä esitetään säädettäväksi Tulorekisteriyksikön yhteistyöryhmästä, joka käsittelee tulotietojärjestelmän kehittämissuuntia ja muun muassa suoritusten maksajien, tiedon käyttäjien ja tulorekisteriyksikön välistä yhteistyötä. Luonnoksessa on esitetty, että yhteistyöryhmän jäsenet nimittää Valtiovarainministeriö Verohallinnon esityksestä ja, että jäsenistä yhden tulee olla Verohallinnon ja yhden Kansaneläkelaitoksen nimeämä. Muilta osin ryhmän jäsenistön nimeäminen jäisi käytännössä siis Verohallinnon esityksen varaan.

Ottaen huomioon kuntasektorin merkittävän roolin tietojen tuottajana (noin 420.000 työntekijää) sekä käyttäjänä etuuksia ja asumaksuja päätettäessä pidämme välttämättömänä, että yhteistyöryhmän kokoonpanosta säädettäessä vähintään yhden jäsenistä tulee olla kuntasektorin nimeämä. Ehdotamme, että kuntien edustajan nimeäisi kaikkien kuntien yhteistyöjärjestö Suomen Kuntaliitto ry, johon myös KT kuntatyöntekijät kuuluu.

EU:n tietosuoja-asetuksen sekä sote- ja alueuudistuksen huomioiminen lakiesityksessä

Lakien on esityksen mukaan tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman pian kuitenkin niin, että palkkatulojen osalta sitä sovellettaisiin vuoden 2019 alusta ja etuustulojen osalta vuoden 2020 alusta lukien. Lakiesityksessä tulisi huomioida muut käynnissä olevat hankkeet ja uudistukset.

EU:n tietosuoja-asetus on annettu ja tulee sellaisenaan voimaan Suomessa toukokuussa 2018. Asiaa valmistelun yhteydessä on tietojemme mukaan kuitenkin linjattu jo nyt, että kaikessa valmistelussa olevassa lainsäädännössä tulee huomioida asetuksen linjaukset ja varmistua siitä, etteivät annettavat lakiesitykset ole ristiriidassa asetuksen kanssa. Lakiesityksen valmistelussa tulee siten huomioida tietosuoja-asetus ja sen vaatimukset. Asetus tulee huomioida myös järjestelmän tietoteknisiä ratkaisuja valmisteltaessa muun muassa hankintoja tehtäessä siten, että järjestelmä täyttää asetuksen vaatimukset kaikilta osin.

Sote- ja maakuntauudistuksen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2019 alusta lukien eli samaan aikaan kuin lakiesityksen on tarkoitus tulla voimaan palkkatulojen osalta. Sote- ja maakuntauudistukseen liittyvät lakiluonnokset ovat lähdessä lausuntokierrokselle lähiaikoina. Vaikka uudenlaisia maakuntia ei ole vielä perustettu, niin esitetyt muutokset olisi hyvä huomioida esityksessä erillisellä maininnalla siitä, että sote- ja maakuntauudistuksen tullessa voimaan 13 §:n listaa tiedon käyttäjistä täydennetään tältä osin.

Muilta osin Kuntaliitolla ei ole luonnokseen huomautettavaa.

SUOMEN KUNTALIITTO

Jukka Hakola
Kehittämispäällikkö, Verotus